

Regeringskansliet
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Remiss av betänkandet *Bättre skydd mot diskriminering*

Nämnden mot diskriminering (nämnden) har anmodats att yttra sig över betänkandet *Bättre skydd mot diskriminering (SOU 2016:87)*. Nämnden får med anledning härav anföra följande.

Utredningen har bl.a. föreslagit att det ska inrättas en domstolsliknande nämnd, *Diskrimineringsnämnden*, som ska kunna tillhandahålla ett alternativt, enkelt, billigt och snabbt förfarande för prövning av diskrimineringstvister. Utredningen diskuterar i betänkandet vissa frågor av principiell art och redovisar också på ett övergripande plan sina överväganden om vilket uppdrag en sådan nämnd bör ha, hur den ska organiseras och hur den ska bedriva sitt arbete. Om en diskrimineringsnämnd ska inrättas krävs det dock enligt utredningen ytterligare överväganden i dessa frågor.

Utredningen har visserligen i detta sammanhang redan föreslagit vissa särregler för arbetslivets område. I den fortsatta beredningen krävs dock enligt nämnden ytterligare överväganden i frågor som bl.a. rör preskriptionsfristerna på arbetslivets område, riskerna för parallella processer och de diskrimineringstvister som även utgör tvister om uppsägning eller avskedande. Det behöver också klargöras vad som avses med att nämnden, som ju föreslås endast kunna meddela icke bindande beslut, ska kunna ge rekommendationer om ogiltigförklaring av diskriminerande avtalsbestämmelser och uppsägningar.

För den händelse förslaget om inrättande av Diskrimineringsnämnden förverkligas delar nämnden vidare inte utredningens uppfattning att Diskrimineringsnämnden ska avvisa ärenden som kräver muntlig bevisning. Utredningen har i sina överväganden använt sig bl.a. av erfarenheterna från Allmänna reklamationsnämnden (ARN). Diskrimineringstvister rör emellertid, till skillnad från en stor del av de ärenden som ARN har att hantera, ofta händelseförlopp som till sin natur är sådana att en prövning av om diskriminering förekommit kräver en möjlighet till muntlig handläggning. Genom att begränsa diskrimineringsnämndens uppdrag till ärenden som kan avgöras på handlingarna riskerar man att kraftigt minska den föreslagna nämndens betydelse som alternativt tvistlösningsorgan. Diskrimineringsnämnden riskerar därmed att i mycket begränsad utsträckning kunna bidra till en effektivisering av arbetet mot diskriminering eller till att ge upprättelse till enskilda. Enligt nämndens uppfattning är det vidare svårt att på ett bra sätt arbeta med att förmå parterna att själva komma överens genom ett rent skriftligt förfarande. Sådana diskussioner kräver oftast ett muntligt förfarande där parterna är närvarande.

Det enda förslag som direkt berör nämnden är förslaget att nämnden bör få ett nytt namn för att undvika förväxling med den föreslagna Diskrimineringsnämnden. Enligt nämndens uppfattning finns det även anledning att överväga om nämndens uppdrag skulle kunna införlivas i den föreslagna Diskrimineringsnämndens uppdrag och de båda nämnderna slås ihop till en gemensam nämnd. Nämnden har, under den tid den och dess föregångare funnits, sammanlagt haft att pröva endast ett mycket litet antal ärenden och uppdraget skulle enligt nämndens mening utan svårighet gå att förena med den nya Diskrimineringsnämndens uppdrag.

Utredningen föreslår också att reglerna om aktiva åtgärder i skollagsreglerad verksamhet ska flyttas till skollagen. Av 4 kap. 5 § diskrimineringslagen framgår att den som inte fullgör sina skyldigheter i fråga om aktiva åtgärder vid vite kan föreläggas att fullgöra dem. Ett sådant föreläggande meddelas i dag av nämnden på framställning av DO. Mot bakgrund av att reglerna om aktiva åtgärder i nu aktuell del föreslås flyttas till skollagen saknar nämnden i betänkandet en analys av om detta föranleder några ändringar i nämndens eller DO:s uppdrag när det gäller frågan om föreläggande av vite.

Nämnden är slutligen kritisk till förslaget att det ska vara möjligt att få diskrimineringsersättning även då huvudmannen har brustit i sina skyldigheter att förebygga och förhindra diskriminering eller annan kränkande behandling samt vid brister i skyldigheten att skriftligen dokumentera arbetet med aktiva åtgärder. Utformningen av den föreslagna bestämmelsen ger intryck av att omfatta en sådan möjlighet rent generellt, utan krav på att en sådan brist orsakat eller bidragit till att en enskild individ drabbats av diskriminering eller annan kränkande behandling, vilket framstår som tveksamt. I synnerhet gäller detta i fall då underlåtenheten endast handlar om att skriftligen dokumentera arbetet med aktiva åtgärder. Enligt nämndens uppfattning måste denna del av förslaget analyseras ytterligare.

I övrigt föranleder förslagen inte några synpunkter från nämndens sida.

Detta yttrande har beslutats av nämnden efter föredragning av nämndens sekreterare Helene Arango Magnusson. I avgörandet har följande ledamöter och ersättare deltagit: Hans Ytterberg, ordförande, Kavita Bäck Mirchandani, vice ordförande, Daniel Wanhatalo, Lotta Kärger, Marie Lav, Katarina Bengtson Ekström, Sofie Rehnström, Lise Donovan, Carl Durling, Deidre Palacios och Torbjörn Lundgren. Enhälligt.

På nämndens vägnar

Hans Ytterberg

Helene Arango Magnusson